

INFORMATIE

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Kopie No. 1

REFERENTIE No:
3109

INFORMATIEKOPIE:

dwh, -/na
dges
dio, -/pz
Z
dbi, -/pl, -/ef
ZS
dnw
doa, -/op
dvv

AFDELING VERBINDINGEN
's-GRAVENHAGE, LANGE HOUTSTRAAT 28
TEL Nos: 180309; 184000-284

ONTVANGEN
CODEBERICHT

Dir./Afd.: *DBI/KA*

Visie: *SWA/NA*

Ag. No: *42139-2148*

Dossier: *912.17 mag*

DATUM VAN ONTVANGST:
AFGE maart 1961
BESTEMD VOOR: **REVEN**

DATUM VAN AFZENDING:
912.2 W
16 maart 1961. *buichpot*

min. v. b.z. **[7055]**

AFKOMSTIG VAN: washington
informatiekopie geseind aan : new york

PARAAF/OPM:

geheim

in verband met uw aanstaande bezoek aan washington
zowel als met het oog op de komst van sukarno meen
ik er goed aan te doen u onderstaand een weergave te
doen toekomen van mijn visie ten aanzien van
a de opvattingen en mogelijke beleidsvorming van de
nieuwe amerikaanse regering met betrekking tot het
nederlands indonesische geschil over nieuw guinea kma
en
b de mogelijkheden voor nederland om op die beleidsvorming
invloed uit te oefenen ter versterking van ons eigen
standpunt stp
ad a de nieuwe administratie heeft zichzelf aangediend
en opereert onder het motto van de quo new frontier
unquo stp onder instructie en leiding van kennedy
worden alle bestaande problemen volledig opnieuw bezien
stp speciaal daartoe geselecteerde ambtenaren in state
en het witte huis hebben opdracht nieuwe ideeën te
lanceren met het doel een frisse benadering van oude
vraagstukken te bereiken en vastgelopen problemen weer
los te weken en op gang te brengen stp een uiting
hiervan mag gevonden worden in het nieuwe plan voor
latijns amerika hetwelk maandag jl door kennedy werd
aangekondigd en hetwelk aanzienlijk verder gaat dan
de min of meer afzijdige politiek der voorgaande
administraties kma doch evenzeer in het optreden van
stevenson in de vn en zelfs dat van williams in afrika
hk over dit laatste zou de president echter weinig
gelukkig zijn slthk stp
nu is het amerikaanse volk principieel anti kolonia
listisch en heeft het een a prioristische tegenzin
tegen alles wat zweemt naar een koloniale verhouding
stp verschillende uitlatingen van kennedy kma ruskkma
bowles en anderen in toespraken en elders hebben aangetoond
dat de nieuwe administratie zich nog niet heeft los
gemaakt van deze van de schoolbanken medegekegen instelling
kma getypeerd in de uitdrukking dblpnt quo we also
were a colony once unquo stp het valt een buitenstaander -2-

3. Over de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend worden afdeling Verbindingen door de afdeling Verbindingen en afdig.

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (i chlijnen).

1027 11 60 031554.1

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

Ref. No.: 3109

-2-

Rubricering: geheim

Soms moeilijk om deze enigszins naïeve instelling geheel au serieuks te nemen stp toch is het een zeer wezenlijk element waarmede rekening moet worden gehouden kma al ware het slechts dat ook een vs regering die op dit punt een realistisch kijk heeft kma zich niet zal kunnen permittieren dit typisch amerikaanse sentiment te veronachtzamen stp

publieke belangstelling voor het nieuw guinea vraagstuk is uiterst gering stp derhalve behoeft niet al te veel aandacht besteed te worden en gewicht te worden toegekend aan bepaalde editorials in de dagbladen kma gunstig of ongunstig stp het betekent anderzijds dat geen aandrang van de zijde van de publieke opinie op de regering verwacht mag worden tot het voeren van een actieve politiek anders dan ter voorkoming dat de vs in een conflict betrokken zou geraken stp

toch moet de nieuwe administratie belangstelling hebben voor het nieuw guinea probleem kma alleen al omdat nederland indonesie en australie om die aandacht vragen stp juist omdat de toestand rondom nieuw guinea van dien aard is dat het niet uitgesloten geacht moet worden dat een conflict zal ontstaan waaraan de vs zich niet zal kunnen onttrekken zal deze aandacht van de administratie kma in het licht van de hiervoor reeds omschreven factoren kma leiden tot het zoeken naar middelen die deze haard van conflict kunnen weg nemen stp met het dreigender beeld dat de nieuw guinea kwestie in de laatste maanden heeft aangenomen moet dan ook worden verwacht dat een ernstige studie daaraan zal worden gewijd stp

bij deze studie zullen kma naar men kan aannemen kma verschillende belangen tegen elkaar worden afgewogen kma zoals dblpnt

primo de eigen amerikaanse belangen en die van het westen in het algemeen welke vereisen dat wordt voorkomen dat indonesie verder afglijdt naar moskou en dat de bondgenootschappelijke verhouding met nederland en australie geen schade wordt toegebracht secundo de australische belangen kma vide het rapport

van de beus dd drie februari no honderd twintig stp van meer gewicht in het onderhavige verband is echter de indruk die de amerikanen hebben verkregen van hetgeen de australiers alshun belangen in deze zien kma ongeacht of deze amerikaanse indruk met de feiten overeenstemt of niet stp hierbij dient bedacht te worden dat de australiers zich terzake nimmer volledig glashelder hebben uitgedrukt stp indien menzies de acid test van deze belangen in uw vijftienveertig aan canberra formuleert met quo if america were to intervene australia might well follow unquo kma een formule die

-3-

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

Ref. No.: 3109

-3-

Rubricering: geheim

hij hier stellig ook op soortgelijke wijze heeft onder woorden gebracht en die door mijn australische collega werd aangevuld met quo after all we have got to live with the blokes hk de indonesiers slthk unquo dan zijn ook de amerikanen waarschijnlijk tot de slotsom gekomen die de beus in zijn aangegeven brief weergeeft stp tertio de nederlandse belangen stp als zodanig ziet men hier in het algemeen alleen dat het voor nederland een nationaal belang is om in staat gesteld te worden de tegenover de papoeas op ons genomen verplichtingen te vervullen stp het gewicht dat dit nederlandse belang in de schaal legt bij de beleids vorming kma wordt uiteraard mede bepaald door de amerikaanse appreciatie van de stemming in nederland stp wij moeten m i rekening houden met de mogelijkheid dat de berichtgeving van de amerikaanse ambassade in den haag over de vele recente uitingen in de pers ten aanzien van het nieuw guinea vraagstuk kma welke op state veel belangstelling genieten kma onze positie in deze niet versterkt stp quarto het zelfbeschikkingsrecht der papoea s stp ik vrees dat in laatste instantie aan deze factor in het amerikaanse denken niet de doorslaggevende waarde wordt toegekend die wij zelf daaraan toekennen stp dat wil niet zeggen kma naar mijn mening kma dat de amerikanen zo ver zouden gaan als niet lang geleden gesteld door malaya kma zonder meer de rechten van de papoea s laten vervallen wanneer daardoor de vrede kan worden bewaard stp indien een keuze zou ontstaan tussen een internationaal gewapend conflict en het zelfbeschikkingsrecht verwacht ik echter dat de amerikanen wel een rationalisatie van het zelfbeschikkingsrecht zullen weten te formuleren die een compromis mogelijk zal maken hk in hun ogen slthk stp tegen deze achtergrond dient te worden nagegaan wat in de naaste toekomst van de amerikanen mag worden verwacht stp twee mogelijkheden lijken open te staan p r i m o handhaving van de politiek van afzijdigheid kma gekoppeld aan waarschuwingen zonder feitelijk dreigement kma zoals gevolgd onder de eisenhower administratie stp de nieuwe regering huldigt vermoedelijk de mening dat deze oude politiek niet tot een oplossing leidt en dat waarschuwingen zonder een quo or else unquo geen of afnemend effect hebben kma of zelfs het averechtse effect van een verder leunen van indonesie tegen de sowjets stp een quo or else unquo heeft zelfs dulles niet gesteld kma alleen reeds omdat zulks constitutioneel niet mogelijk is stp hoe dit ook zij kma voortzetting van de oude lijn lijkt mij vooral onwaarschijnlijk gezien de bovenomschreven

-4-

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

-4-

Ref. No.: 3109

Rubricering: geheim

algemene instelling van de nieuwe administratie stp
s e c u n d o een andere weg stp dit zal stellig niet
zijn een versterking van de nederlandse
positie onder handhaving van de status quo aangezien
zulks naar de mening ook van de huidige administratie
de indonesiers geheel in de armen der russen zou drijven
en dit voorts een endosseren van een quo koloniale
unquo politiek zou betekenen hetwelk zoals gezegd in
de geest van het regime kennedy ondenkbaar is stp
anderzijds behoeft dit ook niet te betekenen een volledig
steunen van indonesie en dus een anti nederlandse
politiek stp

naar mijn mening zal de amerikaanse studie terzake
kma die nog niet is beeindigd en waarover dus nog geen
zekerheid bestaat kma zich ook hier gaan ontwikkelen
in de richting van het quo zoeken naar een oplossing
unquo d w z het wegruimen van deze haard van onrust
en potentieel conflict stp de urgentie waarmede dit
zoeken en de daaruit resulterende actie ter hand zal
worden genomen zal afhangen van de feitelijke dreiging
van het uitbreken van het conflict zodat sukarno hier
een belangrijk deel van de touwtjes in handen heeft
stp dit geeft de indonesiers een strategisch voordeel
hetwelk nog wordt versterkt door de zeer defensieve
positie waarin nederland geleidelijk aan is komen
te verkeren stp wij moeten dus rekening houden met
de mogelijkheid kma dat de amerikanen kma met de beste
bedoelingen kma zelf gaan denken en zoeken naar een
oplossing kma die kma ondanks die bedoelingen kma niet
noodzakelijkerwijs voor ons aanvaardbaar behoeft te
zijn stp zo zou het denkbaar zijn dat de amerikanen
te voorschijn kwamen met een oplossing van een trustschap
onder vn controle met indonesie als een van de trusteees
en een referendum na een aangegeven aantal jaren stp
theoretisch zou dit aan het beginsel van het zelfbeschikkings
recht voldoen stp ik wil niet zeggen dat ik aanleiding
heb te geloven dat de amerikanen in zulk een richting
denken stp ik geef dit slechts als een voorbeeld ter
illustratie van de gevaren waartegenover wij ons misschien
geplaatst zullen zien indien de amerikanen de vrije
loop van hun gedachten wordt gelaten stp
ad b in het licht van deze analyse van de mogelijkheden
en tegen de achtergrond van de amerikaanse gedachten
gang kma zoals onder a weergegeven kma moeten wij nagaan
op welke wijze kan worden getracht om de amerikaanse
planvorming in de juiste zin te beïnvloeden stp het
zal m i bepaald niet mogelijk zijn dat toekomstige
beleid terug te brengen naar een eenvoudige handhaving
van de status quo kma d w z dat men ons de noodzakelijke
rust geeft om onze taak te volbrengen stp een stap

3. Over de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindinge ('ordf) vervaardigd.

1. Up een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord, (Richtlijnen).
tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

-5-

Ref. No.: 3109

Rubricering: geheim

als het zenden van een vertegenwoordiger door hammarskjold kan door de amerikanen worden gezien als een waardevol initiatief ter voorkoming van erger kma doch in hun ogen is dit voornamelijk van defensieve aard kma gericht op het handhaven van de status quo en dus niet gericht op een actieve aanpak van de latente brandhaard stp hetzelfde geldt aanzien de eventuele uitzending van een vn missie stp de conclusie is dan dat er quo iets meer unquo zou moeten worden voorgesteld stp

willen wij enige invloed uitoefenen dan zullen wij zelf met ideeën voor mogelijke a c t i e moeten komen stp uw rede in new york van vier oktober biedt daarvoor de basis stp de uitwerking zal kma zoals aangegeven kma specifieke aspecten moeten hebben wil het genoemde gevaar van een eigen amerikaanse richting worden voorkomen stp ik wil mij hier niet verdiepen in de vraag of het bedoelde resultaat kan worden bereikt in de richting van een inschakeling van het internationale hof of het actief nastreven van de vestiging van een trusteeship stp

er zijn wellicht andere mogelijkheden die van hieruit niet kunnen worden overzien stp hoofdzaak is echter dat naar mijn overtuiging slechts met een positieve benadering onzerzijds kan worden voorkomen dat zich een beleidsvorming ontwikkelt welke geheel buiten ons omgaat en waarop wij onvoldoende invloed kunnen uitoefenen stp met een benadering als hiervoor bedoeld verwerven wij kma naar ik meen kma evenwel een voldoende sterk aandeel in de gedachtevorming om al te ongunstige ontwikkelingen met name ten aanzien van de kern van onze doelstellingen in n n g te weten de handhaving van het zelfbeschikkingsrecht kma te kunnen voorkomen stp

ik ben mij bewust dat het voorgaande noodzakelijkerwijze eenzijdig moet zijn stp ik kan een en ander uiteraard slechts bezien vanuit mijn huidige gezichtshoek hier ter stede en laat dus met opzet buiten beschouwing de nederlandse binnenlandse politieke factoren die in de onderhavige kwestie kma naar ik weet kma zulk een doorslaggevende rol spelen stp ik zou het evenwel zeer betreuren indien een compromis tussen deze twee groepen van factoren volledig onmogelijk zou blijken stp

van roijen 228 ++